

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Донишгоҳи давлатии
омӯзгории Тоҷикистон ба номи
Садриддин Айнӣ, доктори илмҳои
таърих, профессор Ибодуллозода А.И.

соли 2024

Хулосаи

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ ба диссертатсияи Сафаров Аскарҷон Шарифович дар мавзуи «Хусусиятҳои лингвистии истилоҳоти «сайёҳӣ»-и забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои филология аз рӯйи ихтисоси 10.02.20–Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ пешниҳод шудааст.

Сафаров Аскарҷон Шарифович соли 2011 Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзодаро бо ихтисоси омӯзгори «Забони англисӣ» хатм намудааст.

Мавсуф ба ҳайси унвонҷӯ дар кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ аз 28.12.2017 тахти рақами №6/9.2 қабул шудааст.

Роҳбари илмии унвонҷӯ—Ҷаматов Самиддин Салоҳиддинович, доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ мебошад.

Аз рӯйи натиҷаҳои муҳокима дар ҷаласаи кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ чунин натиҷа ҳосил гардид:

Диссертатсияи Сафаров Аскарҷон Шарифович таҳқиқоти арзишманди илмӣ маҳсуб ёфта, он ба яке аз масъалаҳои мубрами забоншиносии муқоисавӣ бахшида шудааст. Мубрамии рисола дар он зоҳир мегардад, ки туризм ё худ сайёҳӣ яке аз бахшҳои муҳиму мубрами ҷомеаи мутамаддин ба шумор рафта, таҳқиқи баррасии он кори дастандаркорони соҳаро осону қулай мегардонад. Ин аст, ки истилоҳоти сайёҳӣ як ҷузъи фаъолияти рӯзмарраи мардуми кишвар маҳсуб ёфта, қариб ҳар рӯз бо истилоҳоти ин бахши муҳими ҷомеа метавон рӯ ба рӯ шуд ва дар қадом шакл истеъмол намудану, дуруст дарк кардани маънои истилоҳии луғоти соҳаи фавқ зарурати таҳқиқи рисола ба миён овард.

Қайд кардан ба маврид аст, ки истилоҳоти мансуби соҳаи сайёҳӣ як қабати муаяйни таркиби луғавии ҳар як забон ба шумор рафта, ба сифати вожагони соҳавӣ дар ҷомеа истеъмол мегардад, ки бо баъзе вижагиҳои қорбурдии худ аз дигар луғоти забон тавофут дорад. Омӯзиши ин мавзӯё яке аз масъалаҳои мубрами забоншиносии муосир маҳсуб мегардад, зеро тарзи истифодаи онҳо аз қарри асрҳо ба мо мерос мондааст.

Лозим ба ёдоварист, ки то холи хозир дар таҳқиқе, ки ба луғоти ё истилоҳоти ин ё он соҳа, бавижа соҳаҳои мухталифи илму техника бахшида шудааст, роҷеъ ба қорбурду мавқеи истилоҳҳои сайёҳӣ ишорае ҳам нарафтааст ва дар ин замина зарурат ба пажӯҳиши муқоисавии луғоти бахши сайёҳӣ ба миён омад.

Ба сифати асосҳои назариявӣ дар диссертатсияи мазкур таҳқиқот ва қорҳои методологии масъалаҳои номбурда дар пажӯҳишҳои забоншиносони барҷастаи рус В.В. Виноградов, С. Д. Лотте О.С. Аҳманова, В.П. Даниленко; тоҷик: М. Шуқуров, Ш. Рустамов, М. Қосимова, Д. Саймиддинов, Т. Бердиева, Н. Шаропов, Д. Хоҷаев, О. Қосимов, С. Назарзода, М. Султон, Т. К. Ҷураев, С. Хоркашев, С. Ҷоматов, Ш. Каримов ва дигарон истифода шудааст.

Маврид ба таъкид аст, ки роҷеъ ба пажӯҳиши низоми истилоҳот дар забони англисӣ таълифоти мондагори англисшиносони рус: К. Я. Авербух, О. С. Аҳмановой; англис: С.Л. Cabre, Р. Косурека, F.W. Riggs, G. Rondeau ва дигаронро назаррасанд.

Навгони мавзуи таҳқиқ дар он аст, ки дар забоншиносии муқоисавӣ бори аввал истилоҳоти мансуби сайёҳии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ дар пояи қолабҳои калимасозиву истилоҳсозӣ бар мабноси маводи фарҳангҳои соҳавӣ, осори таърихӣ, илмӣ, санадҳои меъёриву ҳуқуқӣ ва расонаҳои ахбори омма мавриди омӯзиш, таҳлил ва муқоиса қарор дода шудааст. Истилоҳоти мансуби сайёҳӣ дар таркиби луғавии забонҳои тоҷикиву англисӣ ҷойгоҳи хосаеро касб намуда, вижагиҳои сохториву семантикии онҳо бори нахуст таҳқиқ мегарданд. Иқтибосшавии истилоҳоти сайёҳӣ аз забонҳои мухталиф дар фаслҳои ҷудогонаи диссертатсия низ бозтоб шудаанд. Ба хусусиятҳои луғавиву семантикии истилоҳоти сайёҳӣ таваҷҷӯҳ гардида, бозтоби падидаҳои забонӣ, амсоли сермаъноиву ҳамгунагӣ ва муродифшавиву муттазодгардии онҳо таъйину муайян гардидаанд. Дар баробари ин, таҳлили этимологии бархе аз истилоҳоти сермаъноиву мансуби сайёҳӣ анҷом дода шудааст.

Бо назардошти дараҷаи омӯхта шудани мавзӯ ва аҳамияти таҳқиқи истилоҳоти сайёҳӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ ҳадафи асосии таҳқиқ тарҳрезӣ шуда, барои ба ҳадаф расидан вазифаҳои зерин пешбинӣ ва ба иҷро расидаанд:

- ҷамъоварӣ ва таснифи тематикии истилоҳоти сайёҳии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ;
- муайян намудани сарчашмаҳои ташаккули истилоҳоти сайёҳии забонҳои ҷаҳонӣ;
- ба низоми муайян ва ба як шакл даровардани истилоҳоти сайёҳии забонҳои таҳқиқшаванда;
- муайян намудани ҷанбаҳои сохторӣ, луғавӣ ва семантикии истилоҳоти сайёҳии забонҳои қиёсшаванда;
- таъйин намудани роҳҳои муайян дар раванди иқтибос ва тарҷумаи истилоҳоти сайёҳии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ;
- муайян намудани воситаҳои байнисоҳавии ифодаи истилоҳоти сайёҳӣ дар ҳарду забон;
- таҳлил ва таҳқиқи муфассали намунаҳои луғату истилоҳоти мансуби сайёҳӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ бо мақсади мушаххас намудани манобеъ ва сарчашмаҳои омӯзиш ва баррасии истилоҳот;

- таъин ва муайян намудани истилоҳоти мансуби сайёҳӣ, ки бо воситаи тарҷумаи тахтуллафзӣ аз забонҳои мухталиф иқтибос шудаанд;
- муайян ва таъин кардани нақши истилоҳоти иқтибосӣ дар рушди таркиби луғавии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ.

Сохтори диссертатсия. Диссертатсия аз муқаддима, се боб, хулоса ва феҳристи адабиёт иборат аст.

Интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Натиҷа ва нуқтаҳои асосии диссертатсия дар 10 мақола рӯи ҷоп омаданд, ки аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи шомили феҳристи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидааст.

I. Рӯйхати мақолаҳои нашршудаи муаллифи диссертатсия, ки дар нашрияҳои тақризшавандаи ҚАО-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд, аз инҳо иборатанд:

[1-М]. Сафаров А. Таҳлили сохтори истилоҳоти якҷузъаи мансуби «сайёҳӣ»-и забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / А. Ш. Сафаров, С.С. Ҷоматов // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2024. №1 (108). – С.19-24.

[2-М]. Сафаров А. Таснифоти мавзуи истилоҳоти сайёҳии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / А.Сафаров // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2024. №2 (109). – С.70-75.

[3-М]. Сафаров А. Таҳлили сохторӣ-маъноии истилоҳоти марбути туризм (сайёҳӣ) дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ /А. Сафаров // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2019. №2 (79). – С.102-105.

[4-М]. Сафаров А. Ташаккул ва таҳаввули омӯзиши истилоҳ ва истилоҳшиносӣ дар забони адабии ҳозираи тоҷик / А. Сафаров // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2020. №4 (87). – С.101-105.

II. Мақолаҳое, ки дар нашрияҳои дигар ҷоп шудаанд:

[5-М]. Ҷоматов С.С., Сафаров А.Ш. Таҳлили сохтори истилоҳоти бисёрҷузъаи мансуби «сайёҳӣ»-и забонҳои тоҷикиву англисӣ / С. Ҷоматов, А. Сафаров // Актуальные вопросы филологии и методики преподавания языков, выпуск 9. – Душанбе, 2022. – С. 14-25.

[6-М]. Сафаров А.Ш. Сарчашмаҳои ташаккули истилоҳоти туризм «сайёҳӣ» дар забонҳои муқоисашаванда / А.Ш. Сафаров // Барномаи давлатии омӯзиш ва тақмили таълими забонҳои русӣ ва англисӣ барои солҳои 2015-2020: маводи конфер. илм.-амал. ҷумҳур. – Душанбе, 2019. – С.235-236

[7-М]. Сафаров А.Ш. Мафҳуми истилоҳотшиносӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / А.Ш. Сафаров// Барномаи давлатии омӯзиш ва тақмили таълими забонҳои русӣ ва англисӣ барои солҳои 2015-2020 // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ. – Душанбе, 2019. – С.236-238.

[8-М]. Сафаров А.Ш., Ҷоматов С.С. Мавқеи истилоҳоти «сайёҳӣ»-и иқтибосӣ дар таркиби луғавии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ // А.Ш. Сафаров, Ҷоматов С.С. / Муносибати босалоҳият дар рушди нумуи таълими забони хориҷӣ // Маводи конференсияи илмиву амалии байналмилалӣ. –Душанбе, 2024 – С.84-88.

[9-М]. Сафаров А.Ш. Ташаккули истилоҳоти семантикӣ ва калимасозии «сайёҳӣ» дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / А.Ш. Сафаров //Масъалаҳои мубрами забоншиносӣ, тарҷума ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ, барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар

Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ. – Душанбе, 2024 – С.86-94.

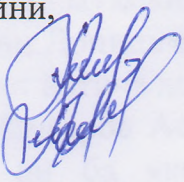
[10-М]. Ҷоматов С.С., Сафаров А.Ш. Падидаи омонимия дар низоми истилоҳоти «сайёҳӣ»-и забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ / С.С.Ҷоматов, А.Ш. Сафаров // «Идеяҳои рушди равобит дар шароити дузабона ва муносибатҳои байналмилалӣ», бахшида ба «Соли маърифати ҳуқуқӣ» // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ. – Душанбе, 2024. – С.201-216.

Диссертатсияи **Сафаров Аскарҷон Шарифович** дар мавзӯи «**Хусусиятҳои лингвистии истилоҳоти сайёҳии забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ**» ба талаботи низомномаи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)»-и Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз таърихи 30-юми июни соли 2021 таҳти №267 тасдиқ шудааст, комилан мувофиқат мекунад.

Ҷаласаи кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни диссертатсияи Сафаров Аскарҷон Шарифовичро қори илмӣ ба анҷомрасидаи мубраму муҳим меҳисобад, ки дар сатҳи баланди илмию таҳқиқӣ таълиф гардидааст ва ба ҳамаи талаботҳо ҷавобгӯ аст.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни қабул шудааст. Дар ҷаласаи кафедра 15 нафар иштирок доштанд. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарafdор» –15 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Суратҷаласаи № 8 аз 15 -уми марти соли 2024.

Мудири кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни,
н.и.ф., дотсент

 Ҷураев Хайём Акрамович

Котиби ҷаласа

Мадкаримова Офтобхон Ҳакимҷоновна

Имзои «Х.А. Ҷураев ва О.Ҳ. Мадкаримова»-ро тасдиқ менамоем:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДДОТ ба номи Садриддин Айни,

 Мустафозода Абдукарим

Нишонӣ: 734003, ш. Душанбе, хиёбони Рудақӣ, 121.

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни

Тел.: +992 372251483

Факс: +992 2241383

Сомона: www.tgpu.tj